

IX.517.570.2016.KK

Pan
gen. Jacek Kitliński
Dyrektor Generalny
Służby Więziennej

Szanowny Panie Dyrektorze

Wśród problemów, które dla Rzecznika Praw Obywatelskich mają charakter priorytetowy, jest ochrona praw osób z różnego rodzaju niepełnosprawnością. W trakcie monitorowania sytuacji osób z niepełnosprawnością psychiczną wykazano, że w jednostkach penitencjarnych przebywają osoby chore psychicznie, a w wielu przypadkach Służba Więzienna boryka się z problemem zapewnienia takim osobom odpowiednich świadczeń medycznych. Jedna z badanych w podległym mi Biurze spraw jest szczególnie, wykazująca różnego rodzaju nieprawidłowości, dlatego pozwalam sobie nieco szerzej przedstawić ją Panu Dyrektorowi.

Chodzi o skazanego Jacka K , osadzonego aktualnie w Zakładzie Karnym Nr 2 w Ł . Przebywa on w izolacji penitencjarnej od lutego 2001 r., początkowo jako tymczasowo aresztowany, a od 2003 r. jako skazany. Od roku 2007 r. zaobserwowano u niego pogorszenie stanu zdrowia psychicznego. We wrześniu 2010 r. osadzony był opiniowany przez dwóch biegłych psychiatrów, którzy rozpoznali u niego schizofrenię paranoidalną i stwierdzili, że nie powinien w obecnym stanie zdrowia przebywać w zakładzie karnym. Jednakże dopiero w kwietniu 2011 r. zostało wystawione świadectwo lekarskie, w którym z powodu istniejących nasilonych objawów schizofrenii uznano, że pan K nie może być leczony w zakładzie karnym. Dnia 9 stycznia 2012 r. Sąd Rejonowy

w Rzeszowie (sygn. III RNs 915/11), na wniosek Prokuratora Okręgowego w Rzeszowie, wydał postanowienie o przyjęciu pana K na leczenie do szpitala psychiatrycznego bez jego zgody (art. 23 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego). W związku z tym, w dniu 12 lipca 2012 r. pan K został umieszczony na Oddziale Psychiatrii Sądowej Szpitala Zakładu Karnego Nr 2 w Ł. W czasie pobytu na tym oddziale, pomimo włączonego, a następnie modyfikowanego leczenia przeciwpsychotycznego, jego stan psychiczny się nie poprawił.

Po ponad roku od stwierdzenia, że ww. nie może być leczony w jednostce penitencjarnej, sąd penitencjarny udzielił mu przerwy w wykonaniu kary (postanowienie z dnia 11.09.2012 r.) i skierował na leczenie do SPZOZ im. prof. A. Kępińskiego w Jarosławiu. Już jednak miesiąc później, tj. 10.10.2012 r., sąd penitencjarny odwołał udzieloną skazanemu przerwę w karze, z uwagi na interwencje jego rodziny, kierowanie gróźb pod adresem innych pacjentów oraz obawy przed oddaleniem się ze szpitala. Sąd penitencjarny w uzasadnieniu swojego postanowienia kilkakrotnie podkreślał, że obowiązujące obecnie przepisy prawa nie dają możliwości umieszczenia skazanego w szpitalu psychiatrycznym poza służbą penitencjarną, który gwarantowałby odpowiedni stopień zabezpieczenia.

W związku z powyższym, pragnę poinformować Pana Dyrektora, iż pismem z dnia 23 grudnia 2016 r. Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do Ministra Zdrowia o podjęcie inicjatywy legislacyjnej i stworzenie podstaw prawnych dla umieszczenia w szpitalu psychiatrycznym o odpowiednim stopniu zabezpieczenia (podstawowym, wzmocnionym lub maksymalnym, a więc takich, jakie stosuje się przy środkach zabezpieczających) osób, którym sąd penitencjarny udzielił obligatoryjnej przerwy w karze z powodu choroby psychicznej, a które stanowią bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia zarówno swojego, jak i innych osób.

Obecnie osadzony w dalszym ciągu przebywa na oddziale psychiatrii sądowej szpitala Zakładu Karnego Nr 2 w Ł. Należy podkreślić, że jednostka ta nie dysponuje adekwatnymi do jego stanu zdrowia świadczeniami medycznymi. Prowadzi to do braku realizowania gwarantowanych konstytucyjnie świadczeń zdrowotnych.

Pragnę podkreślić, że w tego typu sytuacjach dyrektor jednostki penitencjarnej nie może pozostawać biernym. Tymczasem w sprawie pana Jacka K, mimo że na

podstawie art. 153 § 2a k.k.w. z wnioskiem o udzielenie przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności może wystąpić również dyrektor zakładu karnego, to jednak Dyrektor Zakładu Karnego Nr 2 w Łódzku nie podjął takich działań. Jedyne Sąd Okręgowy w Łódzku - VI Wydział Penitencjarny, dwukrotnie zwracał się do administracji zakładu o wydanie opinii o stanie zdrowia ww. osadzonego, w związku z postępowaniem w sprawie udzielenia przerwy w wykonaniu kary (w roku 2012 oraz 2014). Z opinii tych jednoznacznie wynikało, że skazany nie może być leczony w zakładzie karnym. Ponadto, w dniu 28 sierpnia 2013 r. w informacji skierowanej do sądu o stanie zdrowia wyraźnie podkreślono, że dalsze wykonywanie kary wobec pana Jacka K... może zagrażać jego życiu lub spowodować dla jego zdrowia poważne niebezpieczeństwo.

Z pisma, które Zastępca Dyrektora Generalnego Służby Więziennej (l.dz. BP-073-173/16/) wystosował do wszystkich Dyrektorów Okręgowych w dniu 5 lipca 2016 r. jednoznacznie wynika, że dyrektorzy zobowiązani są do każdorazowego powiadamiania sądów penitencjarnych o przypadkach przebywania w jednostkach osób upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym, osób ubezwłasnowolnionych oraz osadzonych, których pobyt w jednostce penitencjarnej z różnych innych względów może budzić wątpliwości. Mając na względzie wskazane pismo, Dyrektor Zakładu Karnego Nr 2 w Łódzku, zdając sobie sprawę ze stanu zdrowia psychicznego osadzonego Jacka K..., powinien w moim przekonaniu systematycznie informować sąd penitencjarny o sytuacji skazanego i nie pozostawać biernym wobec problemu, jaki stwarza zapewne dla Służby Więziennej sprawowanie opieki nad tak mocno zaburzoną psychicznie osobą, jaką jest skazany.

Dane statystyczne pozwalają stwierdzić, że przedstawiona powyżej indywidualna sprawa nie jest jedynym takim przypadkiem. Ze stanowiska Ministerstwa Sprawiedliwości przedstawionego odnośnie *Raportu Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności w Polsce Krajowego Mechanizmu Prewencji w 2015 r.* wynika bowiem, że na dzień 5 maja 2016 r. w jednostkach penitencjarnych przebywało 368 osób upośledzonych umysłowo i chorych psychicznie. Z wymienionej liczby, u 319 osób stwierdzono chorobę psychiczną w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 poz. 546 ze zm.). Liczba ta świadczy o ważkości przedstawionego problemu.

W związku z powyższym, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 r. poz. 1648 ze zm.), uprzejmie proszę o przedstawienie stanowiska Pana Dyrektora odnośnie sytuacji skazanego Jacka K i braku aktywnej postawy dyrektora jednostki penitencjarnej w kontekście składania wniosków o udzielenie obligatoryjnej przerwy w karze, o której mowa w art. 153 § 1 k.k.w. Ponadto, bardzo proszę o weryfikację, na ile poszczególne jednostki penitencjarne uwzględniły zalecenie Zastępcy Dyrektora Generalnego SW z dnia 5 lipca 2016 r. i informację w tym zakresie.

Z poważaniem